

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Mudring, dumping og utfylling i sjø og vassdrag

Veileder til søkere

Innledning

Mudring, dumping og utfylling er aktiviteter som kan påvirke det akvatiske miljøet. Tiltakene kan medføre miljøulemper som spredning av miljøgifter, partikler, slam og avfall og forstyrrelser av eller fysiske skader på naturverdier. Tiltakene kan også medføre skader på kulturminner eller tekniske installasjoner på sjøbunnen. Som regel krever slike tiltak tillatelse fra Statsforvaltarens miljøvern avdeling. Det kan også være nødvendig med tillatelse fra andre myndigheter, som kommunen eller Kystverket.

Denne veilederen inneholder litt informasjon om miljørisiko, lovverk, søknadsprosess, saksgang og lignende ved søknad om og gjennomføring av tiltak i sjø. Statsforvaltarens søknadsskjema må alltid fylles ut og legges ved når det søkes om tillatelse til mudring, dumping eller utfylling. Skjemaet kan lastes ned her:

<https://www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/Miljo-og-klima/Forureining/Navigering-Forureining/Rettleiing-for-bransjar-og-aktivitetar/mudring-dumping-og-utfylling2/>.

På nettsiden over er det også lenker til Miljødirektoratets veiledere for håndtering og risikovurdering av forurenset sediment. I disse finnes utfyllende informasjon om krav til miljøundersøkelser, prøvetaking og lignende. Tiltakshaver har ansvaret for at måledata registreres i databasen *Vannmiljø* (se senere avsnitt).

Lovgrunnlag ved mudring, dumping og utfylling

Etter søknad kan forurensningsmyndigheten gi tillatelse etter **forurensningsloven § 11** til tiltak som kan medføre forurensning. Forurensningsmyndigheten kan sette vilkår i tillatelsen etter § 16 i samme lov.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6/KAPITTEL_3#§11

Mudring og dumping i sjø og vassdrag er forbudt, men etter søknad kan det gis tillatelse i medhold av **forurensningsforskriften kapittel 22**: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_7-4#§22-1

Tiltak som kan påvirke naturmangfoldet vil bli vurdert etter **naturmangfoldloven § 8-12**.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

26.01.2021

Begreper og typer tiltak

Mudring: Mudring er i forurensningsforskriften kapittel 22 definert som enhver forsettlig forflytning av masser på sjøbunnen som utføres fra sjøgående fartøyer. Oppvirvling i forbindelse med vanlig skipstrafikk regnes ikke med. Mudring er forbudt, men det kan gis tillatelse etter søknad.

Dumping: Dumping er i forurensningsforskriften kapitel 22 definert som enhver forsettlig disponering av avfall eller annet materiale i sjø eller vassdrag med det formål å bringe det av veien. Dumping er forbudt, men det kan gis tillatelse etter søknad. Se forskriften for unntak der dumping er tillatt uten tillatelse.

Utfylling: Utfylling er utlegging av masser i sjø for nyttig formål, som for eksempel utvidelse av et industriareal eller bygging av molo. Det kan kun benyttes masser som er rene og egnet til formålet. Utfylling kan i noen tilfeller betraktes som nyttiggjørelse av avfall, men utfylling tillates ikke dersom hovedformålet er å bli kvitt masser. Merk at utfylling ikke er regulert av forurensningsforskriften, men likevel som regel krever en tillatelse etter forurensningsloven § 11, da slike tiltak generelt medfører risiko for spredning av partikler og miljøgifter eller skader på naturmangfold.

Sprenging og pæling: Dette er aktiviteter som kan medføre vesentlig spredning av miljøgifter og partikler. Trykkbølger fra disse aktivitetene, spesielt sprenging, kan medføre forstyrrelser på dyrelivet i sjøen langt unna tiltaksområdet. I søknaden om tiltak i sjø må det oppgis dersom tiltaket omfatter sprenging eller pæling.

Næringsavfall: Muddermasser er normalt å anse som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 32. Den som produserer næringsavfall, skal i hovedregelen sørge for at det blir brakt til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgår gjenvinning/gjenbruk der det erstatter materialer som ellers ville ha blitt brukt. Muddermasser kan ofte ha et vesentlig miljøgiftinnhold, og for forurenset muddermasse finnes det ofte ingen annen forsvarlig disponeringsmåte enn levering til godkjent deponi.

Undersøkelser før tiltak

Statsforvaltarens vedtak skal bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Statsforvaltaren kan kreve at det gjennomføres kartlegging av naturverdier eller miljøgiftinnhold i sediment i tiltaksområdet. Omfanget av undersøkelser som kreves vil variere med tiltakets størrelse og lokalisering. Som hovedregel er det krav om prøvetaking i sediment. I Miljødirektoratets veileder finnes retningslinjer for prøvetetthet og andre relevante forhold ved prøvetaking på forurenset sjøbunn. Miljørapport legges ved søknaden til Statsforvaltaren.

Føre-var-prinsippet (jf. naturmangfoldloven § 9) kan komme til anvendelse i saker der kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.

Andre lovverk og myndigheter

For at forurensningsmyndigheten skal kunne gi tillatelse til tiltak i sjø, må tiltaket være i tråd med gjeldende **reguleringsplan** for det aktuelle området, eller eventuelt må det være gitt en **dispensasjon** fra denne. Reguleringsplan og dispensasjon behandles av kommunen.

Tiltak i sjø krever som regel tillatelse etter **plan- og bygningsloven**. Også her er det kommunen som er myndighet.

Ofte vil tiltak i sjø også kreve tillatelse fra havnemyndigheten etter **havne- og farvannsloven**. Formålet med dette er blant annet å sikre fremkommeligheten i sjøen. Myndighet er enten Kystverket eller kommunen, avhengig av hvor tiltaket skal finne sted.

Tiltak som skal utføres i ferskvann eller vassdrag skal vurderes av Vassdrags- og energidirektoratet (NVE) etter **vannressursloven**.

Tiltaket må vurderes etter **kulturminneloven** for å sikre at undersjøiske kulturminner, som båtvrak, keramikk eller lignende, ikke skades av tiltaket. Myndighet er Bergen Sjøfartsmuseum på Sunnmøre og NTNU Vitenskapsmuseet i Romsdal og på Nordmøre.

Ved søknad til Statsforvaltaren må eventuelle andre tillatelser som allerede foreligger legges ved. Reguleringsstatus må oppgis i søknadsskjemaet.

Tiltakshaver har ansvaret for at alle nødvendige tillatelser hentes inn før tiltaket gjennomføres!

Høring og saksbehandlingstid

Søknaden må inneholde utfylt søknadsskjema, kartvedlegg og beskrivelse av tiltaket. Også relevante miljørapporter og eventuelle uttalelser eller tillatelser fra andre instanser eller interessenter må legges ved.

Når komplett søknad er mottatt, vil Statsforvaltaren iverksette høring av søknaden. Høringstiden er normalt på 4 uker. Statsforvaltaren kunngjør søknaden på sin nettside og sender kopi av søknaden til relevante høringsparter dersom dette ikke allerede er gjort. Som regel blir søknaden også kunngjort i lokalavisen for regionen der tiltaket skal finne sted (søker belastes for annonsen).

Saksbehandlingstid etter endt høring vil kunne variere fra et par uker til noen måneder avhengig av sakens kompleksitet, eventuelle høringsinnspill og kapasiteten hos Statsforvaltaren.

Det anbefales å søke i god tid før tiltaket ønskes gjennomført.

Når tillatelse er gitt, vil denne bli kunngjort på Statsforvaltarens nettsider. Det vil som regel også bli stilt krav om at tiltakshaver får tillatelsen kunngjort i lokalavisen.

Saksbehandlingsgebyr

Søker må betale et saksbehandlingsgebyr, jf. forurensningsforskriften kap. 39. Gebyrets størrelse avhenger av Statsforvaltarens ressursbruk under behandlingen av søknaden. Søker vil bli varslet om gebyrsats og tilsvarende kronebeløp tidlig i behandlingen.

Avfall i utfyllingsmasser

Sprengsteinsmasser inneholder ofte rester av sprengtråd og annet avfall som kan spre seg i naturmiljøet ved utfylling. Slikt avfall kan forsøple strandsonen langt unna tiltaksområdet, og vil med tiden også kunne omdannes til mikroplast.

I søknadsskjemaet må det oppgis hva slags masser som skal benyttes til utfylling, og det må skrives hvilke tiltak som skal gjøres for å unngå at avfall spres under tiltaket. Aktuelle tiltak kan være å plukke ut avfallet fra massene før utfylling eller å bruke lense med skjørt under arbeidet.

26.01.2021

Betong som utfyllingsmasse

Dersom det er planlagt å benytte betong ved utfylling i sjø, må dette oppgis i søknaden. Det må være tatt representative prøver av betongen, og rapport med analyser må være vedlagt søknaden. For at betong skal kunne brukes, må den tilfredsstillende visse kriterier. Se følgende faktaark for en nærmere beskrivelse:

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M14/M14.pdf>

Vilkår og avbøtende tiltak

Statsforvaltaren kan sette vilkår i tillatelsen for å sikre at tiltaket gjennomføres på en måte som begrenser miljøulempen, jf. § 16 i forurensningsloven. Hvilke avbøtende tiltak som anses nødvendige vil vurderes i den enkelte sak. Her følger noen typiske eksempler på vilkår som Statsforvaltaren kan sette i tillatelsen:

Tidsperiode: Ofte vil det kreves at tiltaksarbeid skal unngås i en bestemt periode på året dersom dette vurderes å være nødvendig av hensyn til gytende fisk, hekkende fugl, eller lignende. Generelt er det ofte fordelaktig å legge tiltak i sjø til vinterhalvåret, da dette er perioden da livet i kystsonen er mest i ro.

Overvåkning: Som regel kreves det overvåkning av tiltaket, ofte ved måling av turbiditet i vannmassene. Dette skal sikre at partikkelspredningen under tiltaket ikke blir uakseptabelt høy. Under en del tiltak kan det være tilstrekkelig med visuell overvåkning.

Tildekking før utfylling: Dersom sjøbunnen er vesentlig forurenset, kreves det ofte at den dekkes til med et lag med finere masser (sand, grus) før utfylling med sprengstein. Dette skal begrense oppvirvling og spredning av miljøgifter.

Siltgardin: I noen saker kan det være aktuelt å begrense partikkel- og miljøgiftspredningen ved å sette opp et siltgardin.

Omsluttende sjeté (molo): Ved utfylling kan det ofte være hensiktsmessig å først etablere en sjeté som omslutter eller avgrenser tiltaksområdet, for så å gjennomføre videre utfylling i bassenget innenfor dette. Dette vil sikre at mengden partikler og eventuelt miljøgifter som spres til omkringliggende sjøområder begrenses.

Skånsomme tiltaksmetoder: Skånsomme tiltaksmetoder kan for eksempel være å legge ut utfyllingsmassene med grabb i stedet for å dumpe dem eller å benytte lukket miljøgrabb ved mudring.

Boblegardin: Ved sprenging i sjø kan det ofte være hensiktsmessig å sette opp et boblegardin som skal begrense trykkbølgespredningen i en bestemt retning.

Statsforvaltaren vil kunne komme på tilsyn for å kontrollere at vilkårene i tillatelsen blir fulgt opp under arbeidet.

Registrering av måledata i databasen *Vannmiljø*

Vannmiljø er miljømyndighetenes nettbaserte system for registrering og analyse av miljøtilstanden i vann. Myndighetene ønsker at alle målinger av miljøgiftnivå og lignende som utføres i vann og sediment registreres i denne databasen.

Dersom det er utført sedimentprøvetaking eller andre analyser i forbindelse med en søknad om tiltak i sjø, må tiltakshaver sørges for disse dataene registreres i databasen. I tillatelsen vil Statsforvaltaren sette en frist for når dette skal være utført.

Data skal leveres i databasens egne importformat. I databasen finnes oversikt over hvilke parametere som skal registreres. Et konsulentfirma med miljøkompetanse kan bistå tiltakshaver med registrering av data i *Vannmiljø*. Databasen er tilgjengelig på følgende nettsadresse:

<https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>

Sluttrapport

Statsforvaltaren krever alltid at det sendes inn en sluttrapport når tiltakene er utført. Denne skal gi en kortfattet beskrivelse av utført tiltaksarbeid, avbøtende tiltak som ble utført for å begrense miljøulempen og eventuelle avvik eller uønskede hendelser.